

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
А.С. МАКАРЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

«Затверджую»

Голова приймальної комісії

СумДПУ імені А.С. Макаренка

проф. Ю.О. Ляной

«13» Березня 2020 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГОПЕДІЯ»
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ МАГІСТРА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 016 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА (ЛОГОПЕДІЯ)

Розглянута на засіданні

приймальної комісії

«28» лютого 2020 року

Протокол № 5

Суми 2020

Програма фахового вступного випробування з Логопедії для вступу на навчання для здобуття ступеня Магістра денної та заочної форм навчання спеціальності 016 Спеціальна освіта (Логопедія)

Ухвалена на засіданні кафедри логопедії

від 27 лютого 2020 р. протокол № 8а

Завідувач кафедри логопедії

_____ А. І. Кравченко

Голова фахової атестаційної комісії

_____ А.І. Кравченко

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного екзамену (усного іспиту) з логопедії складено відповідно освітньо-професійної програми за напрямом підготовки 01 “Освіта” для спеціальності 016 Спеціальна освіта (Логопедія) та рівня підготовки “магістр”. Фахове вступне випробування з логопедії складається у формі усного іспиту.

При складанні вступного випробування з логопедії необхідно продемонструвати глибокі теоретичні знання з теорії та практики логокорекційної роботи при різних мовленнєвих порушеннях у системі дошкільних, шкільних, лікувальних та соціально-реабілітаційних закладах; особливості прояву різних мовленнєвих вад у осіб різного віку (діти, підлітки, дорослі) та особливості їх діагностики та диференціювання; сутність комплексного психолого-медико-педагогічного впливу при різних вадах мовлення. Кількість білетів – 30, у кожному білеті по 3 питання.

Для підготовки до відповіді студенту відводиться 40 хв., для викладення матеріалу білету вступного усного – 20 хв.

Оцінювання здійснюється за 200-бальною шкалою.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Науково-теоретичні основи логопедії

Логопедія як наука. Науково-методологічний апарат, зв'язок з іншими науками.

Мовленнєва діяльність в нормальному онтогенезі. Причини мовленнєвих порушень. Розмежування "первинних" і "вторинних" мовленнєвих розладів. Поширеність мовленнєвої патології.

Сучасні клініко-педагогічна та психолого-педагогічна класифікації мовленнєвих розладів.

Дислалія

Загальна характеристика дислалії. Класифікація дислалії. Функціональна дислалія. Механічна дислалія.

Мета, зміст та методика обстеження дитини з дислалією. Диференціальна діагностика. Принципи та методи логопедичної роботи при дислалії.

Структура логопедичних занять при дислалії.

Профілактика дислалії.

Ринолалія

Ринолалія як самостійна мовленнєва вада. Історія питання. Визначення причини, механізми порушення.

Класифікація ринолалії. Основні форми ринолалії. Характер ушкоджень мовленнєвого апарата при різних формах ринолалії.

Обстеження осіб з вродженими незрощеннями губи і піднебіння: зміст, методи і прийоми обстеження.

Загальна характеристика комплексного медико-психолого-педагогічного підходу до подолання ринолалії.

Система навчання і виховання дітей з ринолалією.

Дизартрія

Визначення дизартрії. Історія вивчення: основні етапи і наукові напрямки, аналіз теорій дизартрій. Етіологія дизартрії.

Класифікація дизартрії в залежності від різних критеріїв. Характеристика основних форм (бульбарна, псевдобульбарна, екстрапірамідна, коркова, мозочкова).

Характеристика загального і мовленнєвого розвитку дітей з дизартрією.

Обстеження дітей з дизартрією: зміст, методи і прийоми обстеження. Принципи, організація, етапи, зміст та методи роботи щодо усунення дизартрії.

Зміст методи і прийоми логокорекційної роботи по усуненню мінімальних проявів дизартрії.

Система навчання і виховання дітей з тяжкими формами дизартрій - організація зміст, методи, прийоми. Робота з батьками.

Вади голосу

Анатомо-фізіологічні основи голосоутворення. Розвиток голосу у дітей. Визначення порушень голосу. Етіологія порушень голосу.

Класифікація порушень голосу. Порушення голосу центрального та периферійного характеру. Порушення голосу органічного та функціонального характеру. Симптоматика порушень голосу.

Загальна характеристика комплексного медико-педагогічного впливу при усуненні різних форм порушень голосу.

Особливості корекційно-відновлювальної роботи при порушеннях голосу після резекції гортані.

Навчання і виховання дітей із загальним та фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення (ЗНМ та ФФНМ)

Поняття про ЗНМ. Проблема мовленнєвого недорозвинення. Симптоматика ЗНМ. Рівні недорозвинення мовлення (за Р.Є. Левіною):

характеристика ЗНМ I рівня; характеристика ЗНМ II рівня; характеристика ЗНМ III рівня.

Організація та зміст корекційно-педагогічної роботи з дітьми дошкільного та шкільного віку з ЗНМ. Особливості психолого-логопедичного обстеження дітей. Психолого-педагогічна характеристика дітей із ЗНМ.

Поняття про ФФНМ. Організація та зміст корекційно-педагогічної роботи з дітьми дошкільного та шкільного віку з ФФНМ. Особливості психолого-логопедичного обстеження дітей. Психолого-педагогічна характеристика дітей із ФФНМ.

Алалія

Визначення алалії. Причини, механізми алалії. Історія вивчення алалії.

Структура дефекту алалії. Основні форми алалії (моторна, сенсорна, сенсомоторна). Ступені тяжкості алалії. Статистичні відомості про розповсюдженість алалії та прогнози в її подоланні.

Поняття моторної (експресивної) алалії. Немовленнєва та мовленнєва симптоматика.

Діагностичне обстеження дітей із алалією. Принципи, прийоми, зміст обстеження. Відмежування моторної алалії від інших мовленнєвих вад та розумової відсталості. Система корекційного впливу при моторній алалії.

Сенсорна алалія. Визначення, причини, механізми, симптоматика сенсорної (імпресивної) алалії. Структура дефекту при сенсорній алалії (мовленнєва та немовленнєва симптоматика). Психолого-педагогічна характеристика дітей із сенсорною алалією.

Диференційна діагностика сенсорної алалії та інших мовленнєвих порушень. Система корекційно-виховного впливу при сенсорній алалії.

Афазія

Визначення афазії, етіологія, механізми. Визначення. Статистичні дані про розповсюдження. Короткі відомості з історії афазіології.

Основні форми афазій, їх характеристика (акустико-гностична, акустико-мнестична, семантична, динамічна, аферентна моторна, еферентна моторна, мішана форма).

Мовленнєва симптоматика при різних формах афазій. Немовленнєва симптоматика при різних формах афазії.

Зміст і значення комплексного медико-психолого-педагогічного обстеження хворих. Диференційна діагностика афазій від інших тяжких патологій мовлення.

Загальна характеристика комплексної лікувально-відновлювальної роботи при афазії. Теоретичні основи, завдання та принципи відновлювального навчання. Методи корекційно-відновлювальної роботи.

Порушення темпо-ритмічної організації мовлення несудомного та судомного характеру (тахіталія, брадилалія, полтерн, баттаризм, заїкання)

Загальна характеристика порушень темпу та ритму мовлення несудомного характеру (тахіталія, брадилалія, полтерн, баттаризм). Етіологія, патогенез та механізми цих мовленнєвих порушень. Основні напрямки сучасного комплексного впливу при подоланні вад темпо-ритмічної сторони мовлення несудомного характеру. Логопедична робота над темпом та ритмом мовлення. Робота над мовленнєвим диханням та голосом. Психотерапія в системі корекційної роботи.

Загальна характеристика заїкання. Історичний аспект вивчення заїкання. Суть поняття “заїкання”. Причини та механізми розвитку заїкання. Симптоматика заїкання. Характеристика мовленнєвих судом. Порушення мовленнєвого дихання та голосоутворення у заїкуватих. Немовленнєва симптоматика заїкання.

Клінічна диференціація заїкання. Характеристика форм заїкання. Невротичне заїкання, його причини та механізми виникнення. Неврозоподібне заїкання, його причини та механізми виникнення. Особливості мовленнєвого та психічного розвитку дітей, підлітків та дорослих з різними формами заїкання.

Психолого-педагогічне та логопедичне обстеження осіб із заїканням. Особливості та методика обстеження дітей дошкільного віку. Обстеження підлітків та дорослих із заїканням. Психологічне вивчення осіб із заїканням.

Комплексний підхід до подолання заїкання.

Порушення писемного мовлення (аграфія, дисграфія, алексія, дислексія, дизорфографія)

Загальна характеристика вад писемного мовлення. Етіологія та патогенез дисірафії, дислексії, дизорфографії.

Симптоматика дисграфії, дислексії, дизорфографії. Класифікація дисграфії та дислексії. Огляд та характеристика різних класифікацій порушень писемного мовлення.

Психолого-педагогічне та логопедичне вивчення дітей з вадами читання та письма. Обстеження дітей із дисграфією, дислексією та дизорфографією.

Профілактика порушень читання та письма у дітей дошкільного віку.

Організація корекційної логопедичної роботи з дітьми, які мають вади читання та письма. Логопедичне заняття як основна форма організації корекційної роботи з дітьми-дисграфіками та дислексиками. Види планування корекційної роботи. Структура та зміст логопедичних занять. Загальна характеристика методів, прийомів, засобів формування та корекції писемного мовлення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

знань і умінь при вступі до магістратури фаховою атестаційною комісією

Фахове вступне випробування з логопедії складається у формі усного іспиту. Білет складається з 3-х питань.

Перше питання передбачає висвітлення особливостей різних мовленнєвих порушень (визначення, причини, симптоматика, класифікація, рівні порушень).

Друге питання стосується специфіки роботи логопеда в дошкільних та шкільних закладах освіти, а також у медичних та соціально-реабілітаційних закладах.

Третє питання присвячене особливостям логокорекційної роботи з подолання вад мовлення, профілактиці порушень мовлення.

Фахова атестаційна комісія оцінює відповідь на кожне питання і виставляє загальну оцінку за відповіді за прийнятою бальною системою.

175 – 200 балів – абітурієнт дає повну, чітку відповідь, вказуючи на періоди розвитку дитини, дає характеристику мовленнєвому розвитку дитини, а також формуванню мовлення в процесі онтогенетичного розвитку дитини. Повною мірою характеризує основні форми і види мовленнєвих порушень, їх причини та симптоматику; засоби, методи та особливості логопедичної роботи. Грамотно висвітлює специфіку роботи логопеда в різних закладах.

150 – 174 бали – абітурієнт при характеристиці вікових норм розвитку дитини, етіологічних чинників, симптоматики та логокорекційної роботи по подоланню мовленнєвих вад припускає дві неточності. Абітурієнт дає неповну характеристику порушень мовлення. Погано орієнтується в застосуванні корекційних засобів логопедії. Абітурієнт достатньо володіє уміннями та навичками корекційно-логопедичної роботи на практиці.

100 – 149 балів – абітурієнт дає неповну характеристику порушень мовлення. Погано орієнтується в застосуванні корекційних засобів логопедії.

Абітурієнт недостатньо володіє уміннями та навичками корекційно-логопедичної роботи на практиці. Допускає багато неточностей.

0 – 99 балів – абітурієнт зовсім не орієнтується в етіології, симптоматиці та логокорекційній роботі з подолання вад мовлення, не в змозі дати їх загальну характеристику, не знає умов і особливостей їх застосування. Абітурієнт зміг скласти логокорекційну програму, але при її складанні допустив багато помилок, що спричинять різке зниження корекційно-логопедичного ефекту і погіршення загального стану дитини.

Якщо студент під час відповіді набирає від 1 до 99 балів – іспит вважається не складеним; 100 – 200 балів – студент склав іспит.

ПИТАННЯ ДО УСНОГО ІСПИТУ

1. Логопедія як окрема галузь дефектологічної науки. Предмет, мета та завдання.
2. Класифікація порушень голосу.
3. Психолого-педагогічна характеристика дітей із ЗНМ.
4. Зв'язок логопедії з іншими науками.
5. Етапи корекційної роботи при дислалії.
6. Ринологія. Класифікація ринології.
7. Структурні компоненти мовлення.
8. Розвиток артикуляційної моторики при порушеннях звуковимови.
9. Характеристика мовленнєвих і немовленнєвих симптомів при дизартрії.
10. Розвиток структурних компонентів мовлення в онтогенезі.
11. Акустичні особливості голосу.
12. Моторна алалія. Причини, механізми, симптоматика.
13. Поняття про мовленнєву ваду. Співставлення норми і патології.
14. Функціональна та органічна дислалія, причини, поширеність в різних вікових групах.
15. Методика обстеження дітей з ринологією.
16. Анатомо-фізіологічні механізми мовленнєвої діяльності.
17. Обстеження дитини з дизартрією.
18. Закрита ринологія. Логопедична робота при закритій ринології.
19. Причини та механізми порушень усного та писемного мовлення.
20. Загальний огляд класифікації мовленнєвих порушень.
21. Подолання вад звукової системи мовлення при дизартрії.
22. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями мовлення.
23. Корекційна робота з формування та вдосконалення мовленнєвого дихання та просодичних компонентів мовлення.
24. Загальна характеристика алалії.

25. Попередження порушень мовлення у дітей дошкільного та шкільного віку.
26. Вікові особливості голосу.
27. Зміст та методика логопедичної роботи при моторній алалії.
28. Загальні принципи обстеження осіб з порушеннями мовлення.
29. Загальна характеристика основних форм дизартрії.
30. Дизорфографія як особлива форма дисграфії.
31. Зміст та методика обстеження дітей з дислалією.
32. Загальна характеристика логопедичної роботи з подолання порушень темпу та ритму мовлення несудомного характеру.
33. Профілактика порушень читання та письма у дітей дошкільного віку.
34. Загальна характеристика дислалії. Класифікація дислалії.
35. Характеристика сучасного комплексного медико-педагогічного підходу до подолання заїкання.
36. Операції письма та читання.
37. Загальні принципи корекційної роботи з дітьми-логопатами.
38. Клінічна диференціація заїкання.
39. Передумови формування писемного мовлення та їх формування в дітей старшого дошкільного віку.
40. Розвиток артикуляційної моторики при порушеннях звуковимови.
41. Класифікація афазії.
42. Система навчання і виховання дітей з ринолалією.
43. Розвиток фонематичного сприймання та формування фонематичних уявлень у дітей з дислалією.
44. Зміст та методика обстеження заїкуватих дітей.
45. Загальна характеристика логопедичної роботи з подолання порушень писемного мовлення при афазії.
46. Фонетичне та фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення у дітей.
47. Логопедична робота із заїкуватими дорослими.

48. Загальна характеристика класифікацій дисграфії.
49. Обстеження дитини із ФНМ та ФФНМ.
50. Логопедична робота із заїкуватими дітьми дошкільного віку.
51. Загальна характеристика класифікацій дислексії.
52. Загальна характеристика корекційно-логопедичної роботи при ФФНМ.
53. Логопедична робота із заїкуватими дітьми шкільного віку.
54. Психолого-педагогічна характеристика дітей з алалією.
55. Логопедичне заняття. Структурні компоненти логопедичного заняття з дітьми із ФФНМ.
56. Обстеження дитини із ЗНМ.
57. Загальна характеристика порушень писемного мовлення.
58. Загальна характеристика порушень голосу. Причини порушень голосу.
59. Попередження заїкання.
60. Специфіка роботи з артикуляційної моторики при дизартричних розладах.
61. Зміст медико-педагогічного впливу при вродженій відкритій формі ринолалії.
62. Характеристика немовленнєвих симптомів при ЗНМ.
63. Загальна характеристика афазії.
64. Загальна характеристика дизартрії. Причини, механізми.
65. Методи діагностики сенсорної алалії.
66. Загальна характеристика заїкання. Причини, механізми, симптоматика.
67. Загальна характеристика порушень темпу та ритму мовлення несудомного характеру (тахілалія, брадилалія, баттаризм, полтерн).
68. Загальна характеристика логопедичної роботи з подолання порушень усного мовлення при афазії.
69. Структурні компоненти логопедичного заняття з дітьми із ЗНМ.

70. Загальне недорозвинення мовлення у дітей.
71. Етапи корекційної роботи при дислалії.
72. Попередження заїкання.
73. Загальна характеристика корекційно-логопедичної роботи при ЗНМ.
74. Психолого-педагогічне та логопедичне вивчення дітей з вадами письма та читання.
75. Загальна характеристика сенсорної та моторної афазії.
76. Немовленнєва симптоматика моторної та сенсорної алалії.
77. Дислексія. Етіологія, класифікація, симптоматика.
78. Взаємозв'язок вчителя-логопеда з батьками дітей, що мають порушення мовлення.
79. Психолого-педагогічна характеристика заїкуватих.
80. Формування та розвиток фонематичного слуху у дітей з порушеннями мовлення.
81. Характеристика сенсорної та моторної алалії.
82. Розвиток мовлення дітей в онтогенезі.
83. Диференційна діагностика ЗНМ та ЗМР, ЗНМ та порушень інтелектуального розвитку.
84. Класифікація дизартрії.
85. Немовленнєва симптоматика ЗНМ.
86. Дитяча та доросла афазія.
87. Типи помилок при порушеннях письма та читання.
88. Класифікація дислалії.
89. Передумови формування навичок письма
90. Диференційна діагностика алалії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бейн Э. С, Бурлакова М. К., Визель Т. Г. Восстановление речи у больных с афазией. - М., 1982.
2. Богуш Алла. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. 2-е видання - К.: Видавничий дім "Слово", 2011. - 392 с.
3. Бурлакова М. К. Коррекционно-педагогическая работа при афазии. - М., 1991.
4. Вильсон Д.Е. Нарушение голоса у детей. - М.: Медицина, 1990.
5. Винокур А. С. Подолання мовного недорозвинення у дітей молодшого шкільного віку. - К., 1977.
6. Власова Н. А., Беккер К.П. Заикание. - М, 1983.
7. Волкова Л. С. Логопедия (підручник). - М.: Просвещение, 1989.
8. Выготская И. Г. Пеллингер Е. Л., Успенская Л. П. Устранение заикания у дошкольников в игре. - М., 1984.
9. Данилова Л. А. Методы коррекции речевого и психического развития у детей с церебральным параличом. - М., 1987.
10. Ермакова И. И. Коррекция речи при ринолалии у детей и подростков. – М., 1984.
11. Ефименкова Л. Н. Коррекция устной и письменной речи учащихся начальных классов. - М., 1991.
12. Ефименкова Л. Н. Формирование речи у дошкольников. - М., 1981.
13. Ефименкова Л. Н., Мисаренко Г. Г. Организация и методы коррекционной работы логопеда на школьном логопункте. – М., 1991.
14. Ефименкова Л. Н., Садовникова И. Н. Исправление и предупреждение дисграфии у детей. - М., 1972.
15. Жукова Н. С, Мастюкова Е. М., Филичева Т. Б. Преодоление общего недоразвития речи у дошкольников. - М., 1990.
16. Зеeman М. Расстройства речи в детском возрасте. - М., 1962.
17. Ипполитова А. Г. Открытая ринолалия. - М., 1983.

18. Кузьмина Н. И., Рождественская В. И. Воспитание речи у детей с моторной алалией. - М., 1977.
19. Лаврова Е. В. Характеристика и классификация нарушений голоса // Дефектология. - №1. – 1987. - С. 34-37.
20. Лаптапова С. Л. Коррекционно-логопедическая работа при нарушениях голоса. - М.,1984.
21. Левина Р. Е. Нарушение письма у детей с недоразвитием речи. - М., 1961.
22. Левина Р. Е. Основы теории и практики логопедии. - М.: Просвещение, 1968.
23. Логопедія. Підручник, 2-е видання, перероблене та доповнене. За ред. М. К. Шеємет - К.: Видавничий дім “Слово“, 2010 - 672 с.
24. Логопедія. Підручник. За ред. М. К. Шеємет - К.: Видавничий дім “Слово“, 2010 - 376 с.
25. Лурия А. Р. Основы нейропсихологии. - М., 1973.
26. Ляпидевский С. С. Расстройства речи у детей и подростков. - М.: Медицина, 1969.
27. Максаков А. И. Обследование речи старших дошкольников //Дошкольное воспитание. - № 2, №3. - 1986.
28. Маслюкова Е. М., Ипполитова М. В. Нарушение речи у детей с церебральным параличом. - М., 1985.
29. Мещерская Л. Н. Современные методы устранения заикания (обзор литературы) // Дефектология. - №2. – 1988. - С.89-93.
30. Недоразвитие и утрата речи. Вопросы теории и практики. Міжвузівська збірка наукових робіт. - М., 1985.
31. Оппель Б. В. Восстановление речи после инсульта. - Л., 1972.
32. Пиэтин Х. А. Использование пособий в послеоперационной работе с детьми, страдающими ринолалией // Дефектология. - №5. - 1971.
33. Савченко М. А., Смирнова Л. О. Усунення вад вимови в учнів молодшого шкільного віку. - К.: Радянська школа, 1969.
34. Садовникова И. Н. Нарушение письма речи у младших школьников. - М.,

1983.

35. Селиверстов В. И. Заикание у детей. - М., 1979.

36. Смирнова Л. А. Приемы работы по преодолению импрессивного аграмматизма у детей // Дефектология. - №3. - 1979.

37. Соботович Е. Ф. Методические рекомендации по преодолению первичных нарушений речевого развития у учащихся подготовительного и первого классов для детей с тяжелыми нарушениями речи. - К.: КУМК, 1989.

38. Соботович Е. Ф. Психофизиологическая структура речевой деятельности и ее формирование в процессе нормального онтогенеза. Ст. в сб.: Коррекционное обучение и воспитание детей с нарушениями слуха и речи. - К., 1989.

39. Спирина Л. Ф. Особенности речевого развития учащихся с тяжелыми нарушениями речи. - М., 1980.

40. Тантанова С. Л. Коррекционно-логопедическая работа при нарушениях голоса. - М.: Просвещение, 1984.

41. Тимчасове положення про логопункт при середніх загальноосвітніх школах України (наказ МО від 2.07.1992 р.).

42. Типовое Положение о дошкольных учреждениях и группах для детей с нарушением речи.

43. Филичева Т. Б., Чевелева Н. А. Логопедическая работа в специальном детском саду. - М.: Просвещение, 1987.

44. Хрестоматия по логопедии (Под ред. Л. С. Волковой, В.И.Селиверстова - М., 1997.-Ч.1.-С.356-553.

45. Цветкова Л. С. Афазия и восстановительное обучение. - М., С. 39-88.

46. Чиркина Г. В. Дети с нарушениями артикуляционного аппарата. - М., 1969.

47. Ястребова А.В. Коррекция нарушений речи у учащихся общеобразовательной школы. - М., 1984.

